

Cheat sheet Římské právo - prameny, osoby

2011 (c) Michal Tuláček, zdroj: <http://ius.tulacek.eu/>

Otroctví

Vznik

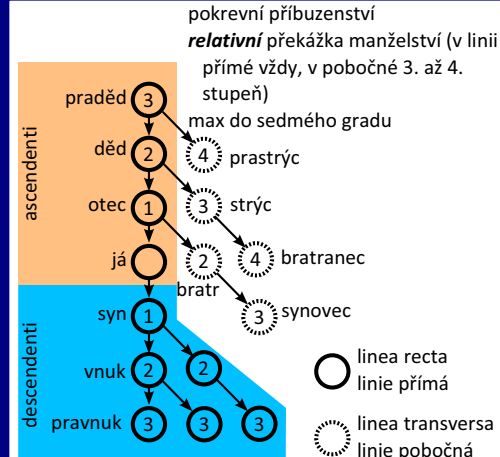
- Narozením z matky otrokyně
- Upadnutím do zajetí
- Prodejem syna do mancipia
- Servitus poenae = z trestu
- Zotročením pro nevděk (jen libertin)
- Zotročením pro hrubé porušení obč. povinností
- Dlužní otroctví

Zánik

- Smrtí otroka
 - mrtvý otrok není věc
- Propuštěním
 - civilní právo (per vindictam, per census, per testamentum)
 - praetorské právo (dopisem, před přáteli, při hostině...)
- Výrokem magistráta
 - ex lege = ze zákona

(pozn. opuštěný otrok je věc ničí, nikoliv libertin... může tedy být např. okupován)

Cognatio

Matrimonium

Manželství
stav faktický, nikoliv právní
legitimní = řádné (dle ius civile, osoby mají ius conubii)
matrimonium cum manu = přísné manželství
matrimonium sine manu = volné manželství
konkubinát = souložnictví, žádné právní důsledky
matrimonium iuris gentium = manželství dle práva národů, osoby nemají ius conubii

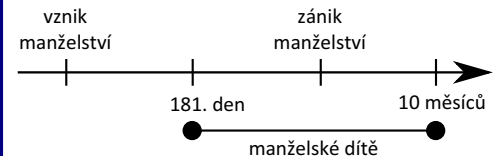
contubernium = otrocké soužití muže a ženy
otrokyně si nesmí vzít svobodného otrok si smí vzít svobodnou

Zánik manželství
smrtí jednoho z manželů
faktickou i právní (capitisdeminutio maxima/media)
z vůle manželů
repudium = zapuzení, jednostranný projev vůle
divortium = rozvod, oboustranný projev vůle

Republikoví magistráti

- Republika
- Patricijští
- Vyšší
- konzulové (2)
 - praetorů (1, pak 2 - urbanus, peregrinus)
 - censoři (2)
 - diktátor (1)
- Nižší
- kvestoři (počet různý)
 - kurulští aedilové (2)
- Plebejští
- plebejští tribunové (4, pak 10)
 - plebejští aedilové (2, v kolegiu s kurulskými)
 - apparitores = pomocné úřednické síly

Manželské děti

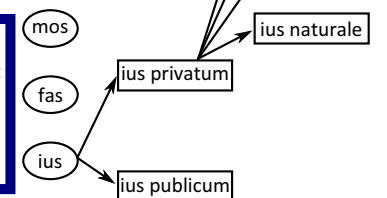
Personae

Si hoc legere scis nimium eruditionis habes

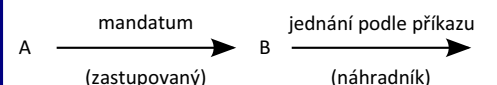
- Fyzické osoby**
- Persona sui iuris
 - pater familias
 - emancipovaný syn
 - žena (po rozvodu, smrti manžela nebo smrti otce), musí mít poručníka
 - Persona alieni iuris
 - osoby podřízené pater familias
 - libertini = propuštěnci
 - personae in mancipio = osoby v mancipiu
 - coloni = kolonové
- Právnícké osoby**
- Korporace
 - veřejné
 - soukromé
 - Nadace
 - církevní dozor

Agnatio

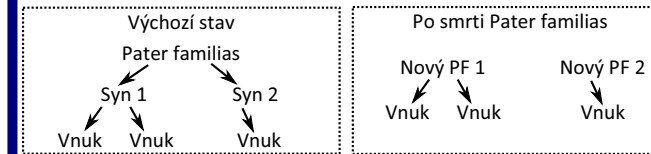
Právní příbuzenství
Není trvalé, dá se nabýt i pozbyt
sňatkem
emancipací
adopcí
arogací

Zastoupení

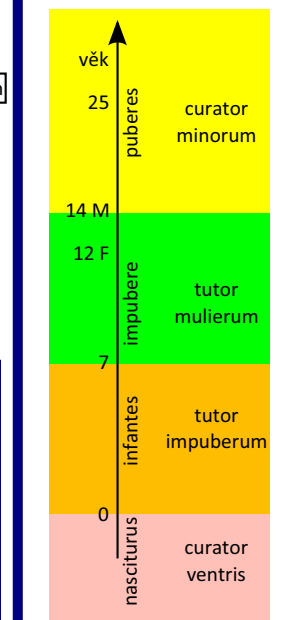

Pater familias

patria potestas = moc otcovská
manus = moc nad manželkou
dominica potestas = moc nad otroky, osobami v mancipiu a majetkem rodiny

Věk

Prameny práva

Quidquid Latine dictum sit altum videtur

Republika

- obyčeje
- lex duodecim tabularum = zákon dvanácti desk
- pontifikální interpretace
- komiciální legislativa
- ius honorarum
- senatus consulta

Dominát

- obyčeje
- lex duodecim tabularum
- leges
- praetorské edikty
- constitutiones principum
- senatus consulta
- jurisprudence (Gaius, Papinianus, Ulpianus, Modestinus, Paulus)

Principát

- lex duodecim tabularum
- leges
- citační zákony = závazná interpretační pravidla uznaná císařem
- Notae - 321 n.l. - závaznost Papiniana
- 322 n.l. - potvrzení závaznosti Paula
- 426 n.l. - potvrzení všech výše uvedených
- constitutiones principum - klíčová role
- senatus consulta
- jurisprudence
- kodexy
- Codex Gregorianus
- Codex Hermogenianus
- Codex Theodosianus

Quod bonum, faustum, felix, fortunatumque sit!

Cura x tutela

Tutela

- Poručenství
- Tutela -> Tutor
- Spravuje jmění, ne výchovu
- Buď přímo jako náhradník nebo jen dodává jednání váhu
- Tutela impuberum = p. nad nedospělými
- Tutela mulierum = p. nad ženami

Cura

- Opatrovnictví
- Cura -> Curator
- Dbá jak o majetek tak výchovu
- Cura furiosus = o. nad šílenecem
- Cura prodigi = o. nad marnotratníkem
- Cura debilius = o. nad ochromenými/postiženými
- Cura ad actum = o. pro jedno právní jednání
- Cura minorum = o. nad nezletilci (dospělý < 25 let)
- Curator ventris = opatruje zájmy nascitura